

utalt ki számára, s hogy meglehet, önálló lakáshoz jut hamarosan, mi több, meg fog jelenni egy verseskötete. Boldog volt. „Egy pillanatra szépnek láttam” – emlékezett utóbb Beate. Aztán egy késői órán elmozdult az ágy széléről. Beljebb csúszott, a lány felé. Az hátrább húzódott, de Gressmann követte. Majd váratlanul rátette a kezét Beate térdére. Mindazok, akik számára a test örömei természetesen és akadálytalanok, s megkapni valakit szinte csak elhatározás kérdése, aligha érthetik egy ilyen pillanat szentségét. A költő harmincöt éves volt ekkor, s érintetlen. Szűz, mondaná valaki más, s ha együtt gondolja a tisztasággal, mondhatja nyugodtan. Egy lány azonban nemigen tud tenni ösztöneinek parancsa ellen. Ilyenkor hiába a legszebb vers, a legéte-ribb jelenség. Beate felugrott, és ennyit mondott: „Bocsáss meg, de neked most men- ned kell.” S miután a költő valóban elment, ő még hosszú ideig a barátnőjénél éjsza- kázott. Később tudta meg, hogy Gressmann beleszeretett. Sokan vádolták azért, mert visszaütötte a közeledést. De nem ez ütötte meg igazán. Hónapokkal később, egyik este Beate tágas kedvvel rontott be a klubházba, az irodalmi estre. „No, mi újság? Mi ez a nagy hallgatás?” Csak egyvalaki fordult feléje, s mindössze ennyit mondott: „Gressmann meghalt. Az ő tiszteletének áldozunk a csenddel, Beate.”

A halál után mindenünk nyilvános. Még a páncélszekrényben őrzött személyi anyag is. A költőében ez áll: „*Gressmann kolléga 1958. február 12-től dolgozik kerületi részlegünk- nél. Először kézbesítőként alkalmaztuk, később a cégpostához került. Gressmann kolléga sokoldalú munkaerő, olyannyira, hogy gyakran és önkéntes vállalásból telefonosként is működött. Munkavégzése határozott és pontos. Semmi panasz nem volt eddig ellene. Dacára annak, hogy na- gyon tartózkodó természet, munkatársaihoz mindig kollegiális. Rossz egészségi állapota ellenére sem mulasztott soha, sőt, munkaintenzitása igen jó. Munkaidőn túl főként irodalommal foglat- kozik, mely számára némi sikert is hozott már. Gressmann kolléga részt vesz a párttanszolgálaton, ezenkívül ő szedi a szakszervezeti tagdíjat. Munkahely-változtatásra a közeljövőben nem gon- dol. Gressmann kolléga erkölcsi élete kifogástalan”... Aláírás: Heller, személyzeti vezető.*

Imre Flóra

EGY VÉGEÉRHETETLEN FOLYOSÓN

Egy végeérhetetlen folyosón
 álltunk, kétfelől kovácsoltvas ráccsal
 elzárt ajtók (persze, meglehetősen
 furcsán hatott a fehérre meszelt
 falat megtörő sok szecessziós,
 kávébarnára festett vasciráda,
 mintha valami nagyon mediterrán
 – mondjuk, spanyol vagy délolasz – kolostor
 kerengőjén cikázna át a fény,

de jól tudtam, hogy nem a patio
 napsütötte kavicsmozaikjára
 nyílnak azok az ajtók – és nem is
 érzéki boltívek alatt –,
 hanem csak egynémely hivatalos
 helyiségek ütött-kopott
 asztalaira), amikor
 keskeny metszésű, gunyoros
 szemével kétszer végigmért a mellem
 hegyétől az arccsontomig,
 és fejét kissé félrehajtva így szólt:
 – Nos hát, végül is, asszonyom,
 udvarolni jöttem és nem politizálni.
 Egy rövid ideig hallgattam akkor,
 aztán csak annyit mondtam: – Ó.
 S miközben alig leplezett villámok
 sisteregtek pupilláink között,
 valahol ott, ahol a folyosó
 bizonyos mértékig már emberléptékűvé
 növekszik az optika törvényei folytán,
 feltűnt a látászögemben egy vézna,
 aránylag alacsony alak,
 és rohamosan látszott közeledni,
 bár nem moccan (vagy úgy tűnt, hogy nem moccan).
 Ő pedig, noha látható volt,
 hogy egész testével érzékeli
 háta mögött a tér zsugorodását,
 így folytatta: – Bár az érdekeink
 különböznek, ha maga is akarná,
 köthetnénk egy többé-kevésbé
 ésszerű kompromisszumot.
 – Tudnia kell – feleltem, s egyre inkább
 ránehezedett a jobb mellbimbómra
 elégedetlen, kacér ó-ra formált
 ajkának félreérthetetlen,
 bár nem tolakodó figyelme –,
 hogy sose voltam és most sem vagyok
 híve a félmegoldásoknak. – Közben
 az a bizonyos egyre jobban fénylő
 alak megállt mintegy kilenclépésnyire
 beszélgetőtársam háta mögött.
 Ő megfordult, s mintha senkit se látna,
 végignézett az ajtók monoton
 ismétlődő során, majd könnyedén
 meghajolt – nem derékből, hanem vállból –,
 és azt mondta: – Vagy úgy – és szertefoszlott.

EGY TANÁR BESZÉL

Valahová messzire tartanak,
 ahogy a fény, ahogy a madarak,
 és ezerfelé viszik (ha viszik
 egy darabig) szíved kvantumjait.
 És mások jönnek majd, és körülállnak,
 és sütkéreznek kissé és aránylag
 gyönyörködve (noha tán észrevétlen)
 a tested szétsugárzó melegében
 (bár némelyik fázósan elhúzódik);
 de van talán, aki azt mondja: jó itt,
 és termőföldjében gyökerre kap
 valami nagyobb erő küldte mag,
 és a suháng lassacskán lombosodva
 nem emlékszik a keltő áramokra,
 de az már mindegy, mégis közvetíti
 annak, akinek csak érzékelői
 vagyunk mindnyájan – modulációkat
 egy napból, mely már régen összeroskadt.

Cserne István

MITOLÓGIA ÉS DIAGNOSZTIKA: JÓZSEF ATTILA KÓRKÉPE

*„országos volt a pusztulásban,
 no de hát ne búsuljatok.”*

József Attila élete és főleg halála több évtizede a magyar értelmiség mitológiai témája. Hogy azzá lett, abban a költő irodalmi nagysága mellett öngyilkosságának, pszichiátriai (pszichoanalitikus) kezelésének titkok övezte tényei nem kis szerepet játszanak. A költőt életében és halálában kísérő közérdeklődés méreteiről fogalmat alkothatunk a KORTÁRSÁK JÓZSEF ATTILÁRÓL című gyűjtemény három kötetének már pusztá terjedelme alapján is.

Tverdota György egy tanulmánya (JÓZSEF ATTILA FOGADTATÁSA 1945–1949 KÖZÖTT, az IHLET ÉS ESZMÉLET című kötetében) a koalíciós korszak József Attila-képét a korábbiakkal való folyamatosságában mutatja be. Standeisky Éva könyvének (A MA-